

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus IX. De Rebus Ecclesiae non alienandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

TITULUS IX.

D E

Rebus Ecclesie non alienandis.

Quia temporalia Ecclesiarum bona ad cultum divinum & Ecclesie Ministrorum subsistentiam, sine qua cultus divinus intertineri nequit, ordinata esse noscuntur, merito Ecclesie Præsides bona & redditus prædictos, nisi iustâ subsistente causâ, & servatâ præscriptâ juris solemnitate alienari prohibuerunt, ita ut alienatio aliter facta sit nulla, & tam alienans quàm huiusmodi alienata recipiens juris pœnas incurrat. Unde

Quæres *primò*. Quænam temporales res Ecclesie alienari nequeunt?

R. Res Ecclesie immobiles, & mobiles pretiosæ absque debita juris solemnitate alienari non possunt. *imò*. Nomine rerum immobilium non solùm prædia, domus, vineæ, &c. quæ physicè loco moveri nequeunt, sed etiam jura & actiones ad res immobiles significantur. *Cap. 2. de rebus Eccl. non alien. in 6.* Hoc quoque nomine veniunt servitutes prædiorum, jura lignandi, piscandi, venandi &c. *Clement. 1. de rebus Eccles. non alienand.* Census & annui redditus. *Clem. exivi. 1. de Verb. signif.* Capitale ad rem immobilem emendam deputatum, ut capitale, quo emendus fuit census post reluitionem censûs.

2dò. Bona mobilia pretiosa sunt, quæ propter pretium, artem, antiquitatem conferunt ad singularem Ecclesie splendorem, ut ornamenta, vasa pretiosa, imagines, reliquiæ, &c.

Quæres *secundò*. Qualis hic prohibetur alienatio?

R. Nomen alienationis in præsentî non tantum continet contractus donationis, venditionis, permutationis &c. per quas rei transfertur Dominium, sed etiam contractus, vi quorum ad alium abit rei utilitas, ut conductio ad longum tempus, Emphyteusis, feudum: imò & contractus hypothecarius, per quem mediatè Dominium confertur, aut ad minus ad Dominium acquirendum, si debitor dans hypothecam non solvat, via aperitur. *Cap. nulli. §. de rebus Ecclesie non alienand.*

Quæres *tertiò*. Quæ ad alienationem causa sufficere dicitur?

R. Aut iusta necessitas, cui aliter subveniri non possit. *cit. Clement. 1. de rebus Eccles. non alien. cap. 1. de pignor.* Aut manifesta utilitas intervenire debet. *Can. sine exceptione. § 2. caus. 12. q. 2.* Sine exceptione decernimus, ne quis Episcopus de rebus Ecclesie suæ quidquam donare, vel commutare, vel vendere aude-

audeat, nisi fortè aliquid horum faciat, ut meliora prospiciat, & cum totius Cleri tractatu atque consensu id eligat, quod non sit dubium profuturum Ecclesie, *Can. terrulas, 53. ibid.* Huc reducitur pietas, ut si ad redimendos captivos, pauperes tempore famis alendos res Ecclesie alienentur. *Can. aurum. 70. caus. 12. q. 2.*

Quæres *quartò*. Quænam ad rei Ecclesiasticæ alienationem requiruntur solemnitates?

R. Solemnitas ad rerum Ecclesiasticarum alienationem requisita in quatuor consistit punctis. 1. Tractatus præcedere, hoc est: Prælatus cum Capitulo, an necessarium vel conducens sit Ecclesie. quod talis res Ecclesie alienetur, maturè deliberare debet. *cit. Can. Si exceptione. cap. tua nuper. 8. de his que fiunt à Prælat. cap. 1. de rebus Eccles. non alienandis.* 2. Majoris & Sanioris partis Capituli requiritur consensus. *Cap. ea noscitur. 6. de his. que fiunt. à Prælat.* 3. Subscriptio Capituli, quod tamen maximè ab usu & more Ecclesie penderet. *Cap. 1. cap. tua nuper. 8. de his, que fiunt à Prælat.* 4. Legitimi Superioris consensus & licentia, Summi scilicet Pontificis. *Cap. 2. de rebus Eccl. non alienand. in 6. Extrav. ambitiosa. cod. inter com.* Quod tamen ubique consuetudine receptum non est in locis, in quibus de more Episcopi sufficit consensus, aut in Collegiis Regularium, in quibus sufficit consensus Prælati immediati cum mediato Provincialis aut Generalis consensu, conformiter cujuscunque Religionis constitutionibus.

Quæres *quintò*. Cujus Capituli requiritur consensus?

R. *1mò*. Quando Episcopus alienationis est author, Capituli Cathedralis requiritur consensus. *2dò*. Si inferioris Ecclesie Collegiatæ Rector alienationem facere intendit, præter Episcopi licentiam illius inferioris Capituli consensus requiritur. *3tò*. Quando Rector Ecclesie inferioris non Collegiatæ alienat, Episcopi sufficit consensus. *Arg. Can. placuit. 51. caus. 12. q. 2.*

Quæres *sextò*. An expressum Capituli consensum in ipso alienationis contractu intervenire necesse sit?

R. In alienatione solum temporali, v. g. conductione ad breve tempus Capituli scientis & non contradicentis tacitus sufficit consensus. *cap. continebatur. 2. de his, que fiunt à Prælat.* In alienatione verò perpetua consensus expressus intervenire debet, *Gloss. in cit. cap. continebatur. Verb. contradicente.*

Quæres *septimò*. In quibus casibus absque juris solemnitatibus licita est rei Ecclesiasticæ alienatio?

R. In sequentibus. *1mus*. Si res sint exiguae, minusque Ecclesie utiles. *Can. terrulas. 53. caus. 12. q. 2. cap. ad aures. 7. de rebus Ecclesia non alienand.* *2dus*. Res immobiles antiquitus in feudum vel emphyteusim dari solitæ feudo vel emphyteusim expirante iterum in feudum vel emphyteusim dari possunt. *cit. Extrav. ambitiosa. 3tius*. Res immobiles absque solemnitatibus ad triennium elocari possunt. *4tus*. Fructus quoque aliæque bona, quæ servando servari nequeunt. *cit. Extrav. ambitiosa.*

Porrò

Porro solemnitates Juris, etiam dum una Ecclesia in aliam bona sua temporalia transfert, sunt servandæ. *cap. 1. de reb. Ecclesie non alienand.* Ubi disponitur, quod non liceat Episcopo vel Abbate terram unius Ecclesie vertere ad aliam, quamvis ambæ sint in ejus potestate. *cap. tua nuper. 8. de his, que fiunt à Præl.* Ubi Episcopus Ecclesias aliis Ecclesiis sine solemnitate & juris ordine donare prohibetur. Demùm in *cap. 1. de rebus Eccles. non alien. in 6.* Alienatio decimarum facta ab una Ecclesia in aliam ob solemnitatis defectum irrita declaratur.

Quæres octavò. An & qualiter alienatio absque solemnitatibus facta sit nulla?

R. Est nulla ipso jure. *Can. Apostolicos. 13. caus. 12 q. 2.* Qui emerit aut perceperit aliquid ex Ecclesie cimeliis vel salariis, & non restituerit Ecclesie iterum, quæ Ecclesie sunt, sit Anathema, usque dum fecerit. *Can. quisquis. 13. ibid.* Quod si à Clerico emerit Princeps agrum, irrita sit venditio, & restituatur Episcopis vel Monasterio. *Can. quidquid. 36. ibid.* Quidquid parochiarum Presbyter de Ecclesiastici Juris possessione detraxerit, inane habeatur & vacuum vindicatione comparantis, & actione vendentis. *cap. si quis Presbyterorum. 6. de rebus Eccl. non alien. junct. Gloss. verb. nullas. cap. 2. cod. in 6.* Contractus omnes, etiam juramenti, pœnæ, vel alterius cujuslibet firmitatis adjectione valatos, quos de talibus alienationibus, sine hujusmodi licentia & consensu contigerit celebrari, & quidquid ex eis se-

cutum fuerit, decernimus adeò viribus omninò carere, ut nec jus aliquod tribuant, nec præscribendi etiam causam parent. *Clement. 1. eod. tit.* Nec ex concessione ipsius recipienti aliquod jus acquiratur. *cit. Extrav. ambitiosa.* Si quis contra hujus nostræ prohibitionis seriem de bonis & rebus ejusdem quicquam alienare præsumserit: alienatio, hypotheca, concessio, locatio, conductio, & infeudatio hujusmodi nullius omninò sunt roboris vel momenti, & nihilominus alienatæ res & bona ad Ecclesias, Monasteria, & loca pia, ad quæ ante alienationem hujusmodi pertinebant, liberè revertantur. Quamvis in foro conscientie, si alienatio facta absque dolo ex causa necessitatis vel utilitatis autoritate Superioris & eorum, quorum interest, à pluribus Canonistis, donec per sententiam Judicis rescindatur, valida esse defendatur.

Quæres nonò. An Laicus, qui alienationem absque juris solemnitate factam acceptavit, contra illam agere possit?

R. Si per alienationem læsa non fuit Ecclesia, rem absque solemnitatibus alienatam recipere non tenetur, si pars altera cum Ecclesia contrahens ob defectum solemnitatum contractus velit rescissionem. Ut est simile in pupillo vel minore, qui per contractum absque autoritate tutoris vel Curatoris initum læsus non est. *Fagn. in cap. nulli. de reb. Eccl. non alienand. n. 46.* Docet, quod contractum nullum, si aliàs Ecclesie sit utilis, & nullitas proveniat ex defectu solemnitatis, Ecclesia approbare & ratificare

tificare valeat, nec ab eo, nisi Ecclesia volente recedatur.

Quæres *decimò*. Qualiter Ecclesie per alienationem læsæ succurrendum?

R. *1mò*. Si læsio per alienationem solemnizatam facta, restitutio in integrum est petenda. Nam si Ecclesia læsa est, & manifestè apparet detrimentum ipsius, cum Episcopo aliòve Prælato ejus conditionem facere deteriorem non liceat, & Ecclesia jure minoris debeat semper illæsa servari, quæ in damnum ejus data constitit, ad ipsius convenit jus & proprietatem redire. *Cap. 1. de in integrum. restitut. cap. ad nostram. 11. de reb. Eccles. non alienand.*

Ratio est; quia cum contractus solemnizatus ob Ecclesie læsionem non sit nullus, soli locus est restitutioni in integrum, quæ est remedium extraordinarium, & non datur nisi in subsidium, videlicet, ubi remedium ordinarium seu alia actio non competit.

2dò. Si Ecclesia læsa per alienationem sine juris solemnitatibus celebratam, petendum est, ut Judex contractum nullum fuisse declaret, quod non solum à Successore in beneficio, *cap. de precariis. 2. de precariis.* Sed etiam ab ipsomet Rectore invalidè alienante peti potest. *Cap. si quis. 6. de reb. Eccles. non alien.* Quamvis non revocaturum se alienationem jurasset, *Gloss. in cit. cap. si quis. Verb. alienator. Arg. cap. intellectu. 33. de jurejur.* Imò in defectu Prælati malè alienantis nec revocantis quilibet Clericus ad restitutionem agendi habet facultatem. *Cit. cap. si quis.* Licet quibuscunque ecclesiasticis personis vocem

R. D. Schnorrenberg *Instit. J. Can.*

contradictionis offerre, ut & cum fructibus possint alienata reposeere, & ecclesiasticà auctoritate fulciri.

Quæres *undecimò*. Quotuplex Ecclesie per alienationem illegitimam læsæ competit actio?

R. Duplex: *1mò*. Actio personalis contra Prælatum malè alienantem pro damni reparatione, quæ actio transit ad hæredes illius. *2dò*. Actio in rem contra possessorem, ut rem malè alienatam cum omnibus fructibus restituat. *Cit. cap. si quis.*

Quæres *duodecimò*. Quæ malè alienantium pœnæ?

R. Ex gravitate pœnarum, quibus alienationes illegitimas rerum ecclesiasticarum Ecclesia persequitur, earum enormitas apparet. Sunt autem hæ pœnæ diversæ simul ac graves. In *Can. Apostolicos. 13. caus. 12. q. 2.* Prælati malè alienans tanquam prævaricator divinarum legum & præceptorum deponi jubetur; ei autem, qui talia emerit vel perceperit aliquid, & non restituerit Ecclesie, anathema dicitur. In *Can. quisquis. 19. ibid.* Episcopus vel Abbas alienans ab Episcopatu vel Monasterio, tanquam qui dispergit, quæ non collegit, abjiciendus est. In *Can. indigne. 21. ibid.* Accipientes, dantes, & possidentes anathematizantur. Idem repetitur in *cit. cap. si quis. 6. de reb. Eccles. non alien.* In *cap. 2. cod. in 6.* Prælati malè alienantes ipso facto ab officio & administratione, Clerici etiam, qui scientes contra inhibitionem Ecclesie aliquid esse præsumptum, id Superiori denuntiare neglexerint, à per-

E e e

per-

perceptione beneficiorum, quæ in Ecclesia obtinent sic gravata, triennio suspensi: Laici qui Prælatos vel personas Ecclesiasticas ad similes alienationes compellunt, aut alienata sic detinent, ipso facto excommunicati existunt. Demùm sic loquitur Paulus II. in *cit. Extrav. ambitiosa*. Tam qui alienat, quàm is, qui alienatas res & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrat: alienanti verò, si Pontificali vel Abbatiali dignitate præfulgeat, ingressus Ecclesiæ fit penitus interdictus. Et si per sex menses immediatè sequentes sub interdicto hujusmodi animo perseveraverit indu-

rato, lapsis mensibus eidem è regimine & administratione suæ Ecclesiæ vel Monasterii, cui præsidet, in spiritualibus & temporalibus sit eo ipso suspensus. Inferiores verò Prælati, Commendatarii, vel aliarum Ecclesiarum Rectores beneficia vel administrationem quomodolibet obtinentes Prioratibus, Præposituris, Dignitatibus, Personatibus, Administrationibus, Officiis, Canoniciatibus, Præbendis, aliisque ecclesiasticis cum cura & sine cura, secularibus & regularibus beneficiis, quorum res & bona alienarunt duntaxat, ipso facto privati existant.

TITULUS X.

DE

Peculio Clericorum.

Quæres primò. Unde dicitur *peculium Clericorum?*

R. Peculium juxta *L. depositi. §. 3. ff. de peculio*. Dicitur est quasi pusilla pecunia, sive patrimonium pusillum. Sic bona, quæ servi & filii familias à Domini vel Patris substantia obtinent separata, servorum aut filiorum familias *peculium* nuncupantur. Eadem quoque ratione bona, quæ Clerici beneficiati à bonis ad Ecclesiam immediatè spectantibus discreta possident, Clericorum dicuntur *peculium*.

Quæres secundò. Quotuplex Clericorum *peculium?*

R. Secundùm bonorum diversitatem *peculium Clerici* ad modum *peculii Filii familias* *peculium castrense*, quasi castrense, adventitium & profectitium habentis quadruplex esse dignoscitur. 1. Clericus bonorum patrimonialium, hoc est eorum, quæ ex hæreditate, donatione, arte, industriâ, aut aliâ causâ profana eidem obveniunt, habet *peculium*. 2. Quasi patrimonialium, quæ ex functione quidem Ecclesiastica, ut-

pote